

РЕЦЕПЦІЯ ІДЕЇ ПЛАНЕТАРНОЇ ЄДНОСТІ ЛЮДЕЙ У ФІЛОСОФІЇ КОСМІЗМУ

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Анотація. Звернення до духовної спадщини космістів викликано необхідністю створення сучасної концепції сталого розвитку людської цивілізації, яка об'єднає здорових людей і людей з обмеженими можливостями. У статті інвалідність розглядається з точки зору різних теорій. Традиційна парадигма інвалідності є обтяжливою для економіки, а соціальна – не враховує спектру психофізичних можливостей людей з обмеженими можливостями. Існує необхідність у створенні нової парадигми, яка відкидає поняття інвалідності при збереженні основ соціального захисту цих осіб. Нова парадигма повинна захищати їхні права і стати основою для єдності всіх людей на Землі.

Ключові слова: планетарна єдність людей, особи з інвалідністю, парадигма інвалідності, космізм.

Вступ

У ХХІ столітті взаємозалежність цивілізацій, держав різного ступеня розвитку, людей різного кольору шкіри, національностей, психофізичних особливостей набула глобального характеру. Про це свідчить формування планетарного інформаційного простору, світового ринку капіталів, товарів та робочої сили. Про це також свідчить прагнення створити планетарну єдність людей на засадах гуманізму. Традиційна парадигма розвитку з її пріоритетами особистої користі, суперництва і боротьби призвела до цивілізаційної кризи. Спектр глобальних трансформацій змушує не просто осмислювати наслідки цієї кризи, а й шукати шляхи подолання негативних явищ в освіті, культурі, суспільстві (Дротянко, 2013: 5-8; Оноприенко, 2015: 27-30; Скотна, Ашиток, 2013: 87-90). В межах такого пошуку ставиться питання по нову парадигму цивілізаційного розвитку. Пріоритетами цієї парадигми мають стати не суперництво, а співробітництво і взаємодопомога у спільноті людей з різними психофізичними можливостями.

Про планетарну єдність людства у контексті глобалізації писали чимало дослідників: Л. М. Гумільов, Г. Г. Ділігенський, М. М. Моїсеєв, В. І. Самохвалова, О. С. Панарін та ін. Деякі з дослідників припускали можливість єдності за певних умов (М. О. Бердяєв, В. С. Солов'єв та ін.). Зокрема, М. М. Ковалевський згадує при цьому О. Конта, який писав: «Людство – це всесвітня батьківщина, яка покликана об'єднати, принаймні в майбутньому, всіх мешканців планети. <...> Людство є всесвітньою сім'єю; воно стало б нею, якби люди були достатньою мірою братами, але цього ще немає в дійсності...» (Ковалевський, 1997: 173). На думку В. І. Самохвалової, зазначений процес не можна штучно прискорювати, форсувати, інакше він неминуче перетворюється на насильно реалізований проект і стає антиутопією (Самохвалова, 2002: 2-9).

Про властивість утопії перетворюватися на антиутопію в процесі свого втілення зазначали М. О. Бердяєв, С. М. Булгаков, В. І. Самохвалова. Наприклад, гуманістична ідея М. Ф. Федорова про воскресіння всіх попередніх поколінь як реалізації вищої справедливості виливається у форму антиутопійного глобалізаційного проекту «Суахілі» у книзі О. Проханова «Пан Гексоген», у якій, перевернувши ідею філософа, функціонер-глобалізатор каже, що для того, щоб воскресити, спочатку потрібно вби-

ти... Чи означає це, що прагнення до об'єднання людства на гуманістичній основі залишиться лише прагненням? На наш погляд, варто навести в даному випадку думку Л. Г. Дротянко про те, що тут не враховується, або мало враховується, той факт, що люди як соціальні істоти формуються цілком певними соціокультурними умовами, у яких вони живуть, і у певний історичний період гору бере саме розумне начало. Його, вочевидь, і мав на увазі В. І. Вернадський, коли писав про виникнення такого суспільного розуму, який і приведе до переходу людства від біосфери до ноосфери (Дротянко, 2000: 184-187).

Мета і завдання

Мета статті – дослідити шляхи формування планетарної єдності осіб із психофізичними особливостями і без них у контексті філософії космізму. Мета конкретизується у таких завданнях: розглянути погляди космістів на глобальну єдність людства, дослідити основні моделі інвалідності, окреслити модель, яка може забезпечити зазначену єдність, проаналізувати зміни у термінології.

Методологія дослідження

У роботі використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Основним серед них став метод порівняльного аналізу, за допомогою якого з'ясувалась відмінність між моделями інвалідності, що дало змогу окреслити складність проблем їхнього функціонування та запропонувати механізм вирішення. Крім того, у процесі дослідження використано індукцію, дедукцію, аналіз, синтез, узагальнення та інші загальнонаукові методи.

Результати

Формування нової парадигми цивілізаційного розвитку в контексті філософії космізму осмислюється як єдність людей, планети, Всесвіту загалом, визнання космічної природи людини та віри у її безмежні можливості. Ідею єдності людей та Космосу розробляли такі дослідники, як В. І. Вернадський, М. О. Умов, К. Е. Цюлковський, М. Г. Холодний та ін. На їхню думку, Всесвіт є живим організмом, у якому все взаємодіє між собою, а центром є людина. У своїх працях вони повернули класичну науку від космоцентризму до антропоцентризму. І хоча дослідники не згадували про осіб з інвалідністю, планетарна єдність на засадах антропоцентризму передбачає наявність і цих людей у її складі. Розглянемо докладніше

думки деяких космістів з метою осмислення ставлення до осіб з інвалідністю в сучасному світі.

В. І. Вернадський писав про глобальну гуманістичну єдність людства в контексті становлення ноосфери як етапу розвитку людської цивілізації. Він зазначав: «Історичний процес на наших очах змінюється. Вперше в історії людства інтереси народних мас – всіх і кожного – і вільної думки особистості визначають життя людства, є мірилом його уявлень про справедливість. Людство, що взяте в цілому, стає потужною геологічною силою. І перед ним, його думкою і працею, постає питання про перебудову біосфери в інтересах вільно думаючого людства як єдиного цілого. Цей новий стан біосфери, до якого ми, не помічаючи цього, наближаємося, і є «ноосферою» (Вернадський, 1991: 240-241). Про можливість світового братерства стверджував В. С. Соловйов; про єдине планетарне людство мріяв К. Е. Цюлковський; про людство, об'єднане свідомістю і філософією спільної справи писав М. Ф. Федоров. Схожу думку висловлював П. Тейяр де Шарден, який відзначав, що спочатку на рівні родів, племен, потім народів, держав виникали об'єднання. Лише в XX столітті людство завдяки засобам зв'язку стало одним цілим. Дослідник зазначав: «Вихід для світу, двері для майбутнього, вхід у надлюдство відкриваються не для декількох привілейованих осіб, не для одного обраного народу! Вони відкриваються лише під натиском усіх разом і в тому напрямку, у якому всі разом можуть об'єднатися і завершити себе в духовному оновленні Землі» (Тейяр де Шарден, 1987: 194).

Про взаємозв'язок процесів глобалізації і становлення ноосфери пише В. В. Надурак: «Глобалізація є, так би мовити, однією з умов, атрибутом становлення і функціонування ноосфери. Її зародження починається з розвитком людської думки, наукового знання, які переробляють біосферу планети і тим самим сприяють її переходу в якісно новий стан, яким і є ноосфера. Але населення Землі і його думка ніколи б не розвинулись до того стану, коли вони починають змінювати обличчя планети, якби у той же час не відбувалося поступове, крок за кроком об'єднання їх у єдине ціле» (Надурак, 2002: 97-98).

Наука сприяє об'єднанню людей різних національностей, релігійних, політичних переконань, особливостей психофізичного розвитку, адже люди, незалежно від відмінностей, є однаковими у своїй єдності. Дійсно, серед осіб з інвалідністю є чимало видатних людей, до яких можна віднести: Лауреата Нобелівської премії фізика-теоретика Стівена Вільяма Хокінга, який був паралізований унаслідок хвороби моторних нейронів; основоположника теоретичної космонавтики Костянтина Цюлковського, у якого була туговухість; засновника імпульсної рентгенографії з повним порушенням зору Веніаміна Цукермана; Лауреата Нобелівської премії математика, що хворів на шизофренію, Джона Форбса Неша молодшого та ін.

На сьогоднішній день відбувається перегляд парадигм інвалідності і здійснюється пошук гуманістичної парадигми, яка б сприяла об'єднанню осіб з особливостями психофізичного розвитку в одну спільноту зі здоровими на засадах рівності. Традиційна

парадигма інвалідності включає в себе: моральну (релігійну) модель; медичну модель; економічну модель; реабілітаційну модель; модель функціональної обмеженості. Ці концепції були спрямовані на те, щоб створити для осіб з інвалідністю окремий соціальний простір, не намагаючись вписати їх у суспільство повною мірою, що зумовлювало створення комунікативних ускладнень між здоровими людьми та особами з інвалідністю, заохочення пасивної соціально-професійної поведінки та зниження їхнього статусу на ринку праці. Соціальна парадигма інвалідності об'єднує матеріалістичну модель, модель незалежного життя, психосоціальну, соціально-політичну, культурну моделі, модель людського розмаїття. Ця парадигма характеризує інвалідність із позиції взаємовідносин між особами з інвалідністю і суспільними умовами. Інвалідність, на думку представників цієї парадигми, є наслідком несприятливих соціальних умов. Якщо в навколишньому середовищі будуть створені ці умови для виконання будь-яких завдань або іншої активності за вимогою, то для індивіда вже не існуватиме інвалідність як проблема.

Обговорення

Є думка правих, що державна система соціального і медичного обслуговування є економічно марнотратною. З точки зору лівих, для цієї системи властива низька якість обслуговування (Рамон, 2001: 15-25). Критика правих будується на тому, що частка осіб цієї категорії зростає, що ускладнює економічні можливості державної допомоги. Дійсно, станом на сьогоднішній день на планеті проживають 650 мільйонів осіб з інвалідністю, що складає приблизно 10% всього населення. З точки зору лівих, соціальна парадигма не враховує спектру психофізичних можливостей осіб з інвалідністю, потреб державної допомоги для частини з них. Із 90-х років XX століття тема інвалідності досліджується в сукупності з такими аспектами ідентичності та соціальної нерівності, як стать, раса, вік, сексуальність (Verube, 1997: 4-5). На початку 2000-х років дослідники починають називати існуючі варіанти соціальної моделі інвалідності ідеологією вчорашнього дня (Stothes, 2004). На їхню думку, є потреба у виникненні новітньої парадигми інвалідності, яка, по суті, ставить під питання поняття інвалідності. На захист своїх поглядів ними пропонуються три положення: визначення соціальних взаємин осіб з інвалідністю і суспільства, які розглядаються в контексті недуг і захворювань; існує зіставлення «недуга – інвалідність», за яким інвалідність моделюється як наслідок у індивіда захворювання або недуги, що ділить суспільство на здорову більшість та «інших» (хворих і немічних); доцільнішим розглядати поєднання «доступність навколишнього середовища – інвалідність», в якому акцент переноситься в принципово іншу площину; в межах якої інвалідність розглядається як базова стосовно до інших якостей. Реалізація змісту цих положень припускає: якщо боротьба осіб з інвалідністю за свої права завершиться повною перемогою і зникнуть обмежувальні бар'єри, це означатиме, що втратить сенс поняття «обмежені можливості», відпаде необхідність в особливій іден-

тифікації осіб з інвалідністю. На наш погляд, зазначена модель має право на існування у сфері працевлаштування за умови збереження інших видів допомоги цій категорії осіб з боку держави.

Інвалідність є важливою юридичною і політичною категорією. Основні суперечності в підходах до інвалідності є помітними в дискусіях навколо адекватної термінології і політкоректної мови. Основне визначення інвалідності міститься в нормативно-правових документах, бо саме вони потім і визначають статус особи у ставленні до держави і державної політики. В Україні тривалий час використовувався термін «інвалід». Це слово походить від латинського *invalidus* «безсилий» через французьке *indalide* «недійсний, непридатний», виникнення якого пов'язувалось з організацією інвалідних команд і державного забезпечення відставних військових указом від 1735 року. В Російській імперії наприкінці XVII століття так називали відставних військових, частина з яких мала погане здоров'я і потребувала державного і громадського захисту. В порівнянні з іншими назвами осіб з обмеженими можливостями (каліки, убогі, криві, сліпі, глухі тощо) цей термін сприймався як почесний. Він був пов'язаний з ушкодженнями здоров'я на державній службі. Проте інвалідність сьогодні не розуміється лише як медичний діагноз, так як для її визначення потрібне врахування не лише клініко-функціональних, але й соціально-побутових, професійно-трудова і психологічних даних.

Конвенція ООН про права людей з обмеженими можливостями від 2006 року визначила інвалідів як «осіб зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими» (Конвенція ООН о правах инвалидов, 2006). Оскільки метою конвенції від самого початку була боротьба з дискримінацією людей з обмеженими можливостями, дане визначення підкреслює саме ті перешкоди, які не дозволяють їм стати повноправними членами суспільства. Кожна європейська країна виробила свої підходи до інвалідності, ґрунтуючись як на традиційному підході в рамках медичної моделі, так і на адміністративному підході в рамках придатності до праці. І все ж, в Європі сьогодні фізичні показники здоров'я є лише одним із факторів визначення інвалідності (*Definitions of Disability in Europe*, 2003).

В Україні ратифікована низка міжнародних законів, прийнято національні закони щодо гуманного ставлення до цієї категорії осіб, що знайшло відображення у відборі слів, які варто вживати для їхнього визначення. На сьогоднішній день замість терміна «інвалід» використовується інший термін – «особа з інвалідністю». У Законі України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» № 2249-VIII (2249-19) від 19.12.2017 дається таке визначення: «Особою з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. Дискримінація за ознакою

інвалідності забороняється» (Закон України, 2017). Заміна термінів відбулася з метою уникнення дискримінації цих осіб. Крім терміна «особа з інвалідністю», пропонується вживати слова і словосполучення «людина (дитина) з інвалідністю», «людина з обмеженими фізичними (ментальними, сенсорними тощо) можливостями» замість «хворий», «каліка», «покалічений», «деформований», «неповноцінний», «дефективний», «неспроможний», «з вадами»; «людина (дитина), яка використовує інвалідну коляску, пересувається на колясці» «людина з травмою хребта, з порушенням опорно-рухового апарату» замість «людина, прикута до інвалідного візка», «візочник» та ін. (Люди з інвалідністю).

Висновки

В. І. Самохвалова слушно зазначає, що ідеї єдиного людства в єдиному планетарному просторі ґрунтуються на об'єктивних засадах, згідно з якими людство має спільне середовище проживання і єдину природу, а головне – єдину мету: прояв і розвиток людської природи; єдине призначення: досягнення нової якості світу на основі реалізації творчої природи людини (Самохвалова, 2002: 9). Дійсно, передумови для інтеграційного процесу є, проте без зусиль з боку людських спільнот ця єдність ніколи не наступить. Тому вже сьогодні варто намагатися об'єднати на гуманістичних засадах людей, незалежно від їхніх психічних та фізичних характеристик, а головне – прийняти відповідні рішення на державному рівні з метою правового забезпечення такого об'єднання людей.

Список літератури

1. Вернадский В. И. Научная мысль как планетарное явление / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1991. – 270 с.
2. Дротянко Л. Г. Масова культура і масова свідомість в умовах глобалізації / Л. Г. Дротянко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2013. – № 1 (17). – С. 5-8.
3. Дротянко Л. Г. Український контекст філософії космізму / Л. Г. Дротянко // Універсальні виміри української культури. – НАН України. ЦГО. – Одеса-Друк, 2000. – С. 184-187.
4. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» № 2249-VIII (2249-19) від 19.12.2017. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
5. Ковалевский М. М. Соч. в 3 т. / М. М. Ковалевский. – Т. 1. – СПб.: Алетейя, 1997. – 414 с.
6. Конвенция ООН о правах инвалидов, 2006. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/disability.shtml
7. Люди з інвалідністю: мова і етикет. – Режим доступу: <http://kryla.org.ua/mova-i-etyket>
8. Надурак В. В. Глобалізація в контексті концепції ноосфери / В. В. Надурак // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – Івано-Франківськ, 2002. – Випуск III. – С. 96-104.
9. Оноприенко В. И. Риски общества знаний и мегатехнологий / В. И. Оноприенко // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2015. – № 1 (21). – С. 27-30.
10. Рамон Ш. Нормализация и социальная валоризация в контексте современной социальной политики / Ш. Рамон // Управление здравоохранением. – 2001, № 2. – С. 15-25.
11. Самохвалова В. И. Метафізика глобалізації. От утопии к антиутопии / В. И. Самохвалова // Матеріали постійно діючого міждисциплінарного семінара Клуба учених «Глобальний мир». – М.: Изд. Дом «Новый век», 2002. – Вып. 11(23). – С. 2-9.
12. Скотна Н. В. Вища освіта в епоху глобалізації / Н. В. Скотна, Н. І. Ашиток // Вісник Національного авіаційного

університету. Серія: Філософія. Культурологія. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2013. – № 2(18). 2013. – С. 87-90.

13. Тейяр де Шарден П. Феномен человека / П. Тейяр де Шарден. – М.: Наука, 1987. – 240 с.

14. Berube M. The Cultural Representations of People with Disabilities Affects Us All / M. Berube // Chronicle of Higher Education. May 30. 1997. P. 4-5.

15. Definitions of Disability in Europe. A Comparative Analysis. European Commission: Employment and Social Affairs, 2003. – Режим доступу: http://www.ozurluveyasli.gov.tr/upload/mce/eski_site/raporlar/uluslararası/ab/ABdokumanlar/definitionofdisabilityineuropa.pdf

16. Stotheres W. The «New Paradigm» of Disability. The Center for an Accessible Society / W. Stotheres. – Режим доступу: <http://www.accessiblesociety.org/topics/demographics-identity/newparadigm.htm>.

References

1. Vernadskiy, V. I. 1991. Nauchnaya mysl kak planetarnoe yavlenie [Scientific thought as a planetary phenomenon], Moscow: Nauka, 270 p.

2. Drotianko, L. H. 2013. Masova kultura i masova svdomist v umovakh hlobalizatsii [Mass culture and mass consciousness in the conditions of globalization], *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*, № 1 (17), p.p. 5-8.

3. Drotianko, L. H. 2000. Ukrainskyi kontekst filosofii kosmizmu [The Ukrainian Context of the Cosmic Philosophy], *Universalni vymiry ukrainskoi kultury*, Odesa-Druk, , p.p. 184-187.

4. Zakon Ukrainy «Pro osnovy sotsialnoi zakhyshchenosti osib z invalidnistiu v Ukraini». 2017. [On the basis of social protection of persons with disabilities in Ukraine]. № 2249-VIII (2249-19) vid 19.12.2017. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

5. Kovalevskiy, M. M. 1997. Sochineniya v 3 t. [Works in 3 volumes], Vol. 1, Sankt–Peterburg.: Aleteyya, 414 p.

6. Konventsiya OON o pravah invalidov. 2006. [UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities]. http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/

disability.shtml

7. Liudy z invalidnistiu: mova i etyket [People with disabilities: language and etiquette]. <http://kryla.org.ua/mova-i-etyket>

8. Nadurak, V. V. 2002. Hlobalizatsiia v konteksti kontseptsii noosfery [Globalization in the context of the concept of the noosphere], *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Filosofski i psykholohichni nauky*, Ivano-Frankivsk, Vol. III, p.p. 96-104.

9. Onopryenko, V. Y. 2015. Rysky obshchestva znanyi y mehatekhnolohiyi [Risks of the knowledge society and megatechnologies], *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*, № 1 (21), P. 27-30.

10. Ramon, Sh. 2001. Normalizatsiya i sotsialnaya valorizatsiya v kontekste sovremennoy sotsialnoy politiki [Normalization and social valorisation in the context of modern social policy], *Upravlenie zdavoohraneniem*, № 2, p.p. 15-25.

11. Samohvalova, V. I. 2002. Metafizika globalizatsii. Ot utopii k antiutopii [Metaphysics of globalization. From utopia to dystopia], *Materialyi postoyanno deystvuyushego mezhdistsiplinarnogo seminaru Kluba uchenyih «Globalnyi mir»*, Moscow : Izdatelskiy dom «Novyy vek», Vol. 11(23), P. 2-9.

12. Skotna, N. V., Ashytok, N. I. 2013. Vyscha osvita v epokhu hlobalizatsii [Higher education in the era of globalization], *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*, № 2(18), P. 87-90.

13. Teyyar de Sharden, P. 1987. Fenomen cheloveka [Human phenomenon], Moscow : Nauka, 240 p.

14. Berube, M. 1997. The Cultural Representations of People with Disabilities Affects Us All, *Chronicle of Higher Education*. May 30. P. 4-5.

15. Definitions of Disability in Europe. A Comparative Analysis. European Commission: Employment and Social Affairs, 2003. http://www.ozurluveyasli.gov.tr/upload/mce/eski_site/raporlar/uluslararası/ab/ABdokumanlar/definitionofdisabilityineuropa.pdf

16. Stotheres, W. The «New Paradigm» of Disability. The Center for an Accessible Society. <http://www.accessiblesociety.org/topics/demographics-identity/newparadigm.htm>.

N. I. Ashytok

РЕЦЕПЦИЯ ИДЕЙ ПЛАНЕТАРНОГО ЕДИНСТВА ЛЮДЕЙ В ФИЛОСОФИИ КОСМИЗМА

Обращение к духовному наследию космистов вызвано необходимостью создания современной концепции устойчивого развития человеческой цивилизации, которая объединит здоровых людей и людей с ограниченными возможностями. В статье инвалидность рассматривается с точки зрения различных теорий. Традиционная парадигма инвалидности обременительна для экономики, а социальная не учитывает спектр психофизических возможностей людей с ограниченными возможностями. Существует необходимость в создании новой парадигмы, которая пересматривает понятие инвалидности при сохранении основ социальной защиты этих лиц. Новая парадигма должна защищать их права и стать основой для единства всех людей на Земле.

Ключевые слова: единство людей, лица с инвалидностью, парадигма инвалидности, космизм.

N. Ashytok

RECEPTION OF THE IDEAS OF PLANETARY UNITY OF PEOPLE IN THE PHILOSOPHY OF COSMISM

Introduction. Appeal to the spiritual heritage of representatives of cosmism is caused necessity of creating a modern concept of sustainable development of human civilization that will bring together healthy people and people with disabilities. **Aim and tasks.** The aim of the article is to study the ways of forming the planetary unity of people with psycho-physical peculiarities and without them in the context of the philosophy of cosmism. The tasks of the article are to consider the views of the cosmists on the global unity of mankind, to study the basic models of disability, to outline a model that can provide the indicated unity, to analyze changes in terminology. **Research methods:** the paper uses general scientific and special research methods. The main among them was the method of comparative analysis. In addition, induction, deduction, analysis, etc. were used. **Research results.** To date, country proclaims the equality of rights and freedoms of man and citizen, including people with disabilities. The presence in the social structure of a significant number of persons with signs of disability determines the importance of the problem. The article considers the definition of disability from the viewpoint of various theories, describes the medical and social disability models, based on various views on the causes of disability. **Discussion.** The traditional paradigm of disability is burdensome for the economy. The social paradigm does not take into account the spectrum of psychophysical capabilities of persons with disabilities, the need for maximum state assistance for some of them. There is a need in creating for a new paradigm that rejects the notion of disability. **Conclusion.** The new model of disability must protect the rights of persons with disabilities and become the basis for the unity of all people on Earth, regardless of their mental and physical characteristics.

Key words: unity of people, persons with disabilities, paradigm of disability, cosmism.